

LBRIS

We know
books

COPILUL DELTEI

Liviu Chifane

*ediția a 2-a
revizuită*

CUPRINS

Fuga	7
Cele două bălți.....	21
Ajutor neașteptat	34
Rex, stăpânul bălților.....	46
Pe malul mării	55
La tulpina stufului.....	67
Poveștile Deltei.....	80
Mistreții.....	91
Hoțul de păsări.....	99
Lebăda.....	108
Răzbunarea lui Coco.....	118
Pericolul	126
Urmărirea	136
Prizonier	144
Moș Fanasca	155
Fiul apelor.....	164
Tata	177
Înapoi acasă.....	185

Fuga

1

Eroul nostru este un băiat de 14 ani. Nu este nici înalt, dar nici scund pentru vârsta lui. Are părul negru cârlionțat și ochii la fel de întunecați ca marea în care s-a scăldat de atâtea ori. Numele lui este Laurențiu Popa și a fugit de acasă. Acum îl poți vedea pe unul dintre acele canale subțiri și șerpuite din Delta Dunării, în spatele orașului Sulina. Vâslește fără oprire. În brațele lui se simte o emoție care îl face să se grăbească. Se apleacă ușor, ridicând capetele ramelor¹ la nivelul bărcii, apoi, după un moment scurt de pauză, smucește lăsându-se pe spate. Barca îngustă de lemn înaintează între malurile canalului spre marea întinsă de stuf. Covoare nesfârșite de nuferi albi și galbeni se tulbură acolo unde ramele intră în apă, lăsând goluri-goluri lângă tufele de papură². Pe alocuri, câte o broască sare speriată, deranjată de intrusul de lemn negru.

În stânga și în dreapta rămân în urmă sălcii verzi, bogate, care-și pleacă ramurile galbene peste malul rupt, direct către apă. Soarele cade peste umerii goi ai copilului ce se avântă tot mai adânc în baltă. Ochii negri privesc în depărtare, în timp ce corpul epuizat repetă aceeași mișcare pe care a început-o acum câteva ore, din zori.

¹ ramă = unealtă de lemn cu ajutorul căreia se conduce o ambarcațiune, formată dintr-o parte mai lată, care lovește apa, și dintr-o coadă lungă, de care ține vâslaşul; vâslă; lopată

² papură = plantă acvatică, cu tulpină neramificată, înaltă și subțire

Da! A fugit de acasă și vrea să se despartă de toți, de toate, de lumea rea și nepăsătoare! Vrea să fie un Robinson Crusoe al bălților! Să trăiască singur printre canale, în stuf, sub sălcii, să-și construiască acolo o casă, să se gospodărească, să uite de toate în singurătate. Nu mai vrea nimic din lumea plină de ură, care l-a făcut aproape să nu mai vrea să trăiască. Dar nu! El va construi o lume nouă, o lume a lui, în care să fie doar el liniștit cu peștii, cu rațele, cu găștele, cu enoții¹. Să nu mai fie nevoie să se mai întoarcă niciodată!

De mult se gândește la asta, de mult a visat să trăiască singur într-o colibă în mijlocul apelor. Mic fiind, încă pe când nu știa cu adevărat ce ascunde delta, i-a căzut în mână un volum al lui Sadoveanu, *Împărăția apelor*. Descrierile măiestrite, imaginile fascinante, misterul locurilor, toate i-au deschis ochii. Câteva plimbări în adâncul bălții l-au făcut să simtă farmecul mișcării stufului în adierea brizei. De atunci a citit destule cărți, a explorat cât a putut, s-a aventurat la pescuit. A înțeles astfel ce minunății se desfășoară în jurul său și toate acestea nu i-au mai ieșit niciodată din inimă.

Până acum totul a fost doar un vis, dar a devenit o problemă de viață și de moarte. Acum visul lui este singurul care îl poate salva. Asta pentru că nu mai are pe nimeni, nu mai are un loc al lui. Nimeni! Nimeni nu-l înțelege, nimeni nu-l ajută! S-a săturat de toanele tatălui său și de slăbiciunea mamei. I-au pus cartea în față și l-au zăpăcit cu învățatul. Că să aibă carte, că să devină cineva, să își ajute frații mai mici. Nu că nu i-ar fi plăcut cartea, dar ar fi vrut să stea mai mult prin baltă, la rădăcina

¹ enot = animal cu blană prețioasă, asemănător cu un câine, numit și *câinele-jder*

stufului, să meargă el și nu mucoșii de frați ai lui cu tatăl la pescuit sau la tăiat de stuf.

Nu! El trebuie să învețe și iar să învețe! Să fie responsabil, să urmeze școala de marină, să devină căpitan pe vas. Nu vrea să fie niciun căpitan! Cel mai mult i-ar plăcea să fie pescar, deși nu cunoaște cu adevărat tainele bălții, pe care o știe mai mult din cărți decât din vârful degetelor. Tatăl, Petrică, trăiește cu regretul că nu a reușit să meargă la Constanța să-și îndeplinească visul de a călători pe mări. S-a gândit ca măcar unul din cei patru fii ai săi să îl ducă la capăt pentru el. De când a intrat în clasa a cincea, l-a zăpăcit cu povești despre mări și oceane îndepărtate, despre aventuri pe ape turburi și țări exotice. Zadarnic a încercat să-l convingă că nu acolo îl duce inima. Prima dată tata s-a încruntat și s-a făcut că nu-l aude. Apoi a țipat. A urmat prima palmă. Apoi, încă una și încă una. O palmă grea ca o bilă de plumb.

Când a văzut că celorlalți trei care au venit din urmă nu prea le place cartea, tatăl a devenit mai ursuz, bețiile s-au înmulțit, palmele au făcut loc loviturilor de curea. Se făcuse parcă mai rău pe măsură ce înțelegea că băiatul său cel mare era prea deștept ca să se supună orbește. Părea că balta îi intrase sub piele și nu voia să iasă de acolo. Și nu înțelegea de ce tocmai Laur se comporta așa, el, cel mai mare dintre băieți, care învăța cel mai bine, ieșise premiant în toate clasele de gimnaziu și acum avea viitorul strălucit în față. Bani îi adunase leu cu leu. Fratele său, Vili, urma să îl ia pe băiat în grija lui și de aici totul avea să decurgă fără piedici... Și totuși, căile păreau închise! Totul se ruinase! Tată și fiu fură aruncați în deznădejde...

Băiatul se oprește din vâslit pentru o clipă. Își odihnește brațele. Barca lunecă ușor pe lângă mal. Deasupra lui, un stol de păsări trece grăbit spre lanurile de stof. Ele își urmează fără griji instinctele scrise de natură. Ele nu au necazuri, nu au piedici. Ele parcă nici nu suferă. Lovesc aerul transparent cu aripile colorate... În urma lor, îi cade pe umăr un inel mic, umed. Îi simte căldura sub marginea tricoului. Noroc. Ce poate fi norocul pentru el acum? Poate că va reuși. Nu prea știe ce va însemna asta. Pieptul lui de adolescent se zbate între dorința de aventură și grija că lucrurile nu sunt chiar așa de simple. Emoțiile nu i-au mai dat pace de câteva zile, de când s-a gândit să-și pună planul în aplicare.

A încercat să facă totul așa cum trebuie. A tras cu urechea la vorbele celor din jur, ale tatălui, ale pescarilor, ale prietenilor mai mari. Și-a notat chiar în carnețelul primit cadou de la mătușa Lenuța câteva lucruri care să-l ajute în expediția sa, așa cum îi plăcea să o numească: reguli, obiecte importante, greșeli pe care să nu le comită, surse de hrană, cum să construiască un adăpost, cum să-și trateze rănile și multe altele. A apelat și la Marius, colegul său de bancă, și a căutat pe internet tehnici de supraviețuire în deltă și cât mai multe informații. Asta, bineînțeles, pe ascuns, pentru că nu a spus nimănui ce are de gând.

De fapt, nimeni nu a bănuit. Pentru că niciodată nu a fost pe deplin hotărât. Mereu a ezitat. S-a gândit la mama Sonia, cea prea cuminte și prea supusă, pe care o ajuta mereu la treburi, la ochii ei blânzi și prea calzi. S-a gândit că va rămâne singură, doar cu gesturile morocânoase

și vorbele dure ale soțului, cu obrăznicile fraților, cu treburile nesfârșite ale casei pe care era nevoită să o gospodărească singură. S-a pregătit doar așa, în minte, a ochit lucrurile care îi trebuiau, le-a analizat pe fiecare în locurile lor obișnuite, și-a făcut un plan cum le va aduna și le va transporta la barcă. Doar atât. Niciodată nu a crezut că își va pune planul cu adevărat în aplicare.

Până ieri. Ieri scânteia a apărut pe neașteptate și focul s-a aprins fără speranțe de a-l mai stinge vreodată. Ieri a fost cea mai lungă zi. Dimineața, tata Petrică a intrat în cameră când el încă era în pat și i-a spus hotărât, în timp ce-și trăgea pe el cămașa pentru serviciu:

— Am vorbit cu nenea Vili. Săptămâna viitoare mergem la el, la Constanța, să te înscriu la liceu. Ne-am înțeles!

Apoi a plecat, brusc, rușinat parcă de tonul său prea dur.

Cuvintele sale s-au infipt în urechile adormite ca săgețile veninoase. În piept, băiatul a simțit focul nebu-nesc, cum îl mistuie fără scăpare. Tot sângele i s-a urcat la tâmpile. I-a venit să izbucnească, să urle, să-i spună că nu vrea să-l mai vadă. Cuvintele i-au rămas blocate în gât.

Nicu, al doilea ca vârstă, l-a privit cu ură în timp ce se ridica din pat.

— Ce-ai rămas așa? Bucură-te, bă, boule! Ești prost! i-a aruncat cu invidie. Ar fi vrut să fie el cel care pleacă. Cu corigențele lui veșnice, nu știa nici dacă va termina opt clase.

— Bă, Laur! Tu auzi, mă? a strigat fratele încă o dată, văzând că nu primește niciun răspuns.

Laur nu-l auzea. În schimb, văzându-l cum îl privește și citindu-i în ochi invidia, îl transformă în ținta furiei ce-l mistuia. Îi trase un pumn zdravăn în pulpa goală. Nicu scoase un urlet de durere și surprindere și începu să șchiopăteze.

— Ce dai, bă, lua-te-ar dracu'!

În clipa următoare, însă, dispăru pe ușă. Îi era frică de fratele său mai mare, care, deși tocilar, era foarte puternic și nu ar fi putut nici să-l atingă cu un deget.

Laur l-a lăsat să fugă. Tot planul i se derula încă o dată foarte clar în fața ochilor. Mai avea, totuși, o speranță. Spera că tatăl său nu vorbea chiar așa de serios și că-l va înscrie la liceul din oraș, la clasa de uman. Așa ar fi putut să-și urmeze pasiunile și să rămână aproape de alegerea inimii. O speranță firavă.

După ce s-a spălat, s-a dus la mama Sonia. Aceasta l-a văzut, i-a simțit pornirea și a încercat să îi stăpânească elanul:

— Hai, lasă-le! Ai să vezi că o să fie bine. Și la Constanța este mare. Și acolo ai balta aproape. O să treacă toate. Ascultă-l și tu pe tatăl tău și nu i te mai împotrivi. Știi cât a muncit și că doar la voi se gândește.

S-a oprit brusc văzând lacrimile în ochii băiatului. Era prima dată când plângea fără să fie bătut. Nu îi înțelegea pornirile, pentru că ea nu fusese așa. Ea ascultase tot ce îi spusese părinții ei și nu se împotrivi, dar iubirea de mamă o făcea să îl accepte pe Laur cu toanele lui. Îi era drag pentru că era deștept și îi plăcea cartea. Se mândrea cu el tuturor cunoștințelor, pentru el avea curaj să se uite la profesori, la primar, la toți oamenii importanți din oraș. Și pe ea o durea inima că va pleca între străini, că va lăsa acasă un gol. Cu toate acestea, nu ieșise niciodată din

vorba soțului, deși se plânsese de multe ori de hotărârile și apucăturile lui.

Laur nu putu să spună nimic. Căutase în mama sa aceea speranță mărunță. Nu o găsisese. Nu mai avea ce face. Trebuia să plece! Din acel moment, totul a fost doar o derulare obișnuită a planului, de această dată cu adevărat.

3

Mai întâi s-a dus la unchiul Marinică și i-a cerut barca să se ducă a doua zi la pescuit. Unchiul petrecea niște setci¹. Avea încredere în nepotul său. Nu a ezitat deloc, nu bănuia ce planuri se ascundeau în cererea acestuia. Nici măcar nu i-a mai dat indicațiile necesare pentru că îl știa pe Laur cel mai disciplinat copil: lăsa totul la locul lui, barca întregă și curată, ramele lângă gard, lacătul închis, de parcă nici nu s-ar fi atins de ele.

După ce a rezolvat cu barca și a dus ramele acasă, Laur s-a dus să-l caute pe Ionuț Bălan, care avea să-i dea niște bani. L-a găsit la fotbal, în curtea școlii. Nu avea la el. L-a așteptat să-i ceară mamei lui, vânzătoare la un chioșc de pe faleză. Cu banii de la Ionuț a mai cumpărat unele lucruri pe care nu le avea acasă: o lanternă, baterii, câteva pungii, niște cârlige de pescuit solide, pentru pești mai mari, un pachet de chibrituri, câteva pachete de biscuiți și alte lucruri pe care le considera necesare.

Seara nu a făcut decât să îi întărească hotărârea. Tata Petrică a venit târziu, beat, cântând lipovenește.

¹ setcă = nealtă de pescuit formată dintr-o plasă de forme și dimensiuni variate, confecționată din ață subțire și care este fixată în apă cu ajutorul a două odgoane, cel superior cu plute, iar cel inferior cu greutate

Pentru asta i-a urât dintotdeauna pe lipoveni. Îi considera niște bețiivi răi și ursuzi. Mama, speriată, fugea din colț în colț, orânduindu-și copiii și făcându-i soțului poftele, în încercarea zadarnică de a evita ce avea oricum să se întâmple. Chiar bărbatului îi plăcea să spună adesea:

— Când sunt treaz, sunt pâinea lui Dumnezeu!
Când sunt beat, să nu stai în calea mea!

Dacă nu stăteai în calea lui, era și asta un motiv de supărare. Găsea pricină din orice: dintr-o scamă, dintr-o mătură așezată strâmb, dintr-un râset, mai ales dintr-un râset. Când i se părea lui că băieții erau prea veseli, îi alinia pe toți în fața lui, pe pat, iar el își trăgea un scaun și scotea o țigară – de obicei nu fuma în casă. Începea să le țină morală, să le vorbească mama de rău, să-i certe pentru greșeli inexistente. Adi, cel mai mic dintre frați, începea să se smiorcăie. Atunci, o palmă grea îi înroșea obrazul. Își înghițea suspinele, scâncind înăbușit. O palmă grea ca o bilă de plumb! Când îi mai slăbea din ceartă, băieții nu se puteau abține să râdă. Atunci tuna și fulgera. Le frigea palme usturătoare, îi certa că nu au respect și nu sunt oameni de omenie.

Pentru asta, Laur îl ura cel mai mult. Ieri, însă, nu a simțit nimic. Vorbele și palmele, parcă mai multe decât de obicei, treceau pe lângă obrazul lui. Nu simțea nici durerea pe piele, nici țipetele ascuțite în urechi. Simțea doar mișcarea stufului sub degete și mirosul de pământ umed, de buharnec¹, în nări. Vedea câte un plaur² plutitor, curgând după curent spre mare. Auzea bătaia aripilor care săgetau aerul. Ce avea să urmeze nu era decât o punte.

¹ buharnec = sol aerat, buretos, specific Deltei Dunării

² plaur = formațiune vegetală acvatică, compactă, în care predomină stuful, ce plutește la suprafața apei

O punte spre o altă viață! O viață în care sufletul său va zbura liber!

Toată noaptea nu a putut să doarmă deloc. A refăcut de mii de ori traseul tuturor proviziilor de la locurile lor până la barca lui nea Marinică. Dimineața devreme, toată lumea s-a sculat să meargă la vaci. El s-a plâns de dureri de burtă. Ros de păreri de rău pentru purtarea sa, tatăl l-a lăsat în pat și i-a grăbit pe ceilalți.

Când a auzit poarta închizându-se, Laur a sărit iute din pat și și-a pus picioarele și brațele în mișcare, cu o vioiciune care părea să contrazică orele de nesomn. A adus căruțul mare din spate, a pus o bucată de prelată dedesubt și a început să care toate proviziile pe care le considera necesare pentru o ședere mai lungă: sacul cu făină, pe jumătate plin, o traistă cu mălai, niște slănină sărată, pește uscat și afumat, o pungă de sare, niște zahăr, ulei, oțet, câteva oale, un ceun, o tigiaie, haine, mai subțiri și mai groase, îndesate într-o pungă mare, două cuțite, câteva tacâmuri, câteva farfurii de tablă, o bucată mare de funie, o toporișcă, un hârleț mic, un fierăstrău de mână, un tarpan¹, pături, cearșafuri, lanterna, briceagul, undițe, o lansetă telescopică, sajocul², pețaca³, un ciocan, tesla, câteva cuie, o șurubelniță, un clește, un patent, câteva cărți...

Le-a încărcat pe toate în căruț, a mai privit o dată scurt spre casă și a pornit grăbit. Până la Bazinul Mic nu a întâlnit pe nimeni. Oricum acoperise totul cu o pătură

¹ tarpan = unealtă asemănătoare cu coasa, folosită la tăiatul stufului

² sajoc = unealtă de pescuit confecționată din plasă, în formă de sac; juvelnic

³ pețacă = plasă în formă de coș, agățată de un băț, folosită pentru a scoate din apă peștele prins cu năvodul sau cu undița; minciog

și, dacă l-ar fi întrebat cineva ceva, ar fi spus că îl așteaptă tata la barcă. A coborât cu grijă căruțul până la malul apei, a așezat o altă bucată de prelată pe fundul bărcii și a început să care proviziile cu grijă, într-o grabă atentă. După ce a terminat, a dezlegat barca și a legat cu lanțul căruțul, punând lacătul la capăt. Cheia a ascuns-o sub piatra de lângă stâlp, unde era locul ei secret, convenit cu unchiul Marinică.

A împins barca opintindu-se în malul nisipos și a sărit în ea, în timp ce pământul rămânea încet în urmă. A înfipt strapazanele¹ în găurile lor și a fixat inelele de funie ale ramelor. S-a așezat pe scândură și a început să vâslească în ritm susținut. De atunci nu s-a oprit decât după ce i s-a părut că s-a îndepărtat destul de oraș. Brațele i s-au umflat, picioarele i-au amorțit, capul a început să-i vâjâie. Nu le-a luat în seamă și a continuat să vâslească.

A ieșit pe gura bazinului în Dunăre și a luat-o la stânga, cu gândul să intre pe canalul Busurca. Asta însemna să străbată tot orașul și risca să întâlnească pe cineva cunoscut. Dorința era prea mare și s-a hotărât să-și asume riscul. Și-a construit o poveste pe care s-o spună oricui ar fi întrebat unde se duce așa singur împotriva curentului. Vâslea cu putere și în același timp simțea pe spate spinii emoției și ai rușinii. I se părea în orice clipă că l-a văzut cineva și că îl va anunța pe tatăl său. Totuși, nimeni nu a strigat după el, nimeni nu l-a băgat în seamă. Faleza era aproape pustie, cu excepția celor care se îndreptau grăbiți spre vaporul de pasageri sau spre șalupa rapidă care să îi ducă la Tulcea.

¹ strapazan = cui (de lemn) fixat pe marginea bărcii, de care se leagă vâsla cu ajutorul unei curelușe

A numărat fiecare pilon, fiecare estacadă, fiecare bloc pe care îl lăsa în urmă. A trecut pe rând de școală, de catedrală, de poștă, de cinematograf, de farmacie, de primărie, de discotecă, de piață, de fabrică, de uzina de apă. Le-a contabilizat pe toate și de la toate și-a luat rămas bun cu puțină părere de rău, dar și cu bucuria unui nou început. Când a intrat pe canal, a putut să-și mai odihnească brațele. Curentul îl purta mai ușor acum spre inima bălții. Canalul Busurca l-a dus o vreme, legănăt, spre Centură sau Canalul IV, care curge paralel cu orașul. Digul înalt de pământ nu-i permitea să vadă dincolo de el, dar simțea viața Sulinei ca un vuiet, deși liniștea era deplină.

Înainte de unitatea militară a luat-o la dreapta, spre Sfântu Gheorghe. Aici curentul s-a liniștit. Vâslitul a devenit mai ușor. Încerca să nu bage în seamă oboseala, până să ajungă cât mai departe. Avea de gând să se stabilească pentru început undeva între gârla Împuțita și canalul Sondei. Acolo văzuse el nu demult un canal îngust, neștiut de pescari, plin de nuferi și păpuriș, care ascundea un ghiol¹, departe de zgomotul și lăcomia oamenilor.

În spatele lui lăsa Sulina, orașul trist pe care îl iubea atât de mult pentru liniștea, luna și valurile mării ce stăpâneau nopțile liniștite ale verii, pentru gheața care acoperea maidanele și îi bucura picioarele și sufletul, pentru sălciile pletoase aplecate peste Dunăre, pentru bărcile ușoare ce lunecau pe sclipirea apei, pentru vaporul de pasageri pe care îl urmărea în fiecare seară acostând la ponton...

Iubea Sulina, orașul tăcut, care se umple de viață doar vara. Îl iubea pentru că era așa, între apele și stuful din

¹ ghiol = lac sau baltă (mare) cu fundul plin de mâl